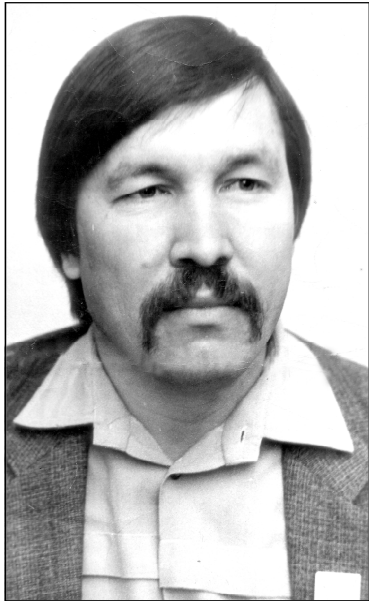

• Поэзи

Николай Краснов /Микул Пулар/ 1952 сұлхи нарăс уйăхн 10-мешенче Йепреç районенчи Туçа яленче суралнă.

Вăтам школ пĕтернĕ хыççан хĕсметре тăна. Унтан таврăнсан – Шупашкарти агрегат заводенче, каярахпа «Сĕнтерĕшĕн» райхаçатра ёçленĕ.

1976-1981 сұлсенче Мускаври М.Горький ячĕллĕ литинститутра вĕреннĕ. Çав вăхăтра ун хайлавĕсем «Литературная Россия» хаçатра тата «Вдохновение» сборникра кун çути курнă. Унсăр пуçне республикари хаçат-журналта тата «Пĕрремеш утăм», «Хĕвел пайăрки», «Кун-сұл каçалăкĕ» кенекесенче пичетленнĕ.

Микул Пулар Раççей Журналистсен тата Писательсен союзĕсен членĕ.

Микул ПУЛАР

«Тенче чăнах та мĕн черчен...»

Йыхăсăр каç. Эп шухăшлатăп:
Мĕн çĕр çинче пуранни?
Лăпкăн юхат анла Атăл,
Уншăн çавах эс çунни...

Тен, вăл сана анланать те,
Пулă пек чĕмсĕр кăна.
Сассăр юкса калаçать те,
Сассăр йĕрет пĕр кана.

Сĕлкĕш-мĕнрен тасалсассăн,
Атăл ярат сывласа.
Пуранăç тăнăç пулсассăн
Иртĕ шыв евĕр юкса.

Йыхăсăр каç... Шухăшлатăп:
Мĕн çĕр çинче пуранни?
Шăппăн систерчĕ мăн Атăл –
Хăна çеç пулса кайни...

Пĕренесем тўнк! сурăлаççĕ,
Шарт! вăратаççĕ йыхăран.
Çав вăхăтра шăп суралаççĕ
Асамла йĕркесем чунра...

Тылланă кантăр сўсĕ евĕр
Палкат шур сĕрĕм тăршаран.
Хĕл кунĕсем ытла та шелсĕр,
Кукша пуçне шăлат вăрман.

Ытла та сивĕ, сивĕ, сивĕ...
Сисмесĕрех чун пăрланать.
Аçта вăл чăнлăх? Çĕнĕ – кивĕ...
Аçта ун вĕсĕ упранать.

• Пуçару

Спортра та сатур

Нарăс уйăхн пуçламăшĕнче эрне кун Çеçпĕл Миши ячĕллĕ Чăваш патшалăх сямрăксен театрĕн репетици ирттерекен пўлемĕ спорт залне аса илтерчĕ. Актерсем çеç мар, администраци ёçченĕсем те шашка, сĕтелси теннис ваййисене хутшăнчĕç, автомата сўтсе пуçтарас енĕпе амăртрĕç.

Театрта вай хуракан пикесенчен ытларахшĕ шашкалла выляма кăмăл турĕ. Валентина Терентьева кассир тўрех икĕ сынна парантарса ыттисене шиклентерчĕ пулин те – хĕрў тупăшура Татьяна Ильина-Зайцева сĕнтерчĕ, иккĕмешĕнче – директор сўмĕ Ольга Иванова, виçсĕмешĕсем – Валентина Еливанова Людмила Павлова.

Арсынсем çав вăхăтра сĕтелси теннис енĕпе вай виçрĕç. Вĕсене сăнаса тăракан Иосиф Дмитриев режиссер çапла хушса хучĕ: «Эх, сакан пек хĕрўлĕх тепĕр чухне сцена çинче ситсех каймасть çав!» Çак амăртура Андрей Молодцыгин сасă операторĕ, сцена ветеранĕ Владимир Свинцов актер, палла драматург Александр Степанов /Пăртта/ сĕнтерчĕç.

Автомат пуçтарас енĕпе Владимир Манешева /32 сĕккунт/ тата Станислав Владимировича /47 сĕккунт/ сĕтекенни пулмарĕ. Сĕнтерўçĕсене, паллах, парнесемпе чысларĕç.

• Амăрту вăхăтĕнче.

Коллектив спортри сатурлăха каток çинче те сирĕплĕнĕ. Залри амăртусем умĕн 4-5 кун маларах пулнă унта. Хальхинче ёстешĕсемпе çеç мар, ачисемпе мажарĕсене те илсе тухнă.

Н.ГЕОРГИЕВА

• Ас тăвăм

Манăçман тĕл пулу

Хĕл кунĕ сĕрси сăмси пекех кĕске. Кантăрла иртсен тавралăха каç сĕмĕ çапма пуçлат. Çил-тăман чухне сұхалса каясран маяксем лартса тухнă сукмакпа кўршĕ ялти шкултан киле таврăнатпăр. Тĕл-тĕл хытма ёлкĕрнĕ юр сийĕн каскăн сĕл кусăрка юхтарать. Вăрса пула юхăнса сĕтнĕ ял – çап-çара. Пахчасенчи йывăçсене вутăлăх касса пĕтернĕ. Хăшĕ-пĕрин карта та сук. Çаплачĕ иртнĕ ёмĕрхи 50-меш сұлсен пуçламăшĕнчи тăван ял. Улам витнĕ лапчăк пўртсенче çавах пурнăç вĕресе тăратчĕ-ха.

Анне катан пиртен çĕлесĕ панă сумкăна тăрăхла сак сине хурса хăвартăм та кўршĕри Анна Фадеевнăсем патне васкарăм. Унăн тăватă ачи тата тăванĕн ашшĕ-амăшĕсĕр тăрса юлнă тепĕр хĕр ачи ял хĕрринчи тăвăр пўтрĕ пуранатчĕç. Мăшăрĕ Тăван сĕр-шивăн Аслă вăршинче пуç хунă. Ашталанса кăна тăратчĕ пĕтĕм йывăрлăха хай сине тиенĕ хĕрарăм.

Шкулта вĕренме учебниксем сĕтелĕсĕрчĕ. Хут-кăранташ енчен те хĕсĕкĕ. Юман çапанĕнчен чернил хатĕрлеттĕмĕр. Çĕрпў ярмăрки вăхăтĕнче туняна сĕтел си виттĕйĕ пысăкăш сарă тĕслĕ хута касса тетрадьсем таваттамăр. Мĕн пуррипе сырлахнă. Манăн арифметика кĕнеки сукчĕ те, киле панă задаçсене сырса илме пĕрле вĕренекен ачасем патне каятăм. Каман мĕнле учебник пур, унпа пурте пĕрле усă кураттамăр.

Ачисем шкултан таврăннă сĕре Анна аппа сийĕнчĕк уламран сыхнă темиçе кĕлтене сунтарса пўрте ашăтма ёлкĕрнĕчĕ ёнтĕ. Эпир самантрах сĕтел хушшине вырнаçса ларттамăр. Хăшĕ – сырат, теприсем кĕнеке вулаççĕ.

Каштахран пўрт алăкĕ чĕриклетсе усăлчĕ те: «Кĕме юратыши? Чăрмантаратăп пулĕ те-ха ёнтĕ», – текен сасса илтрĕмĕр. «Юрат, юрат», – терĕ кăмăллăн Анна аппа. Пўрте хамăр ял сыннисенчен кăшт урăхларах – майралла тумланнă, типшĕмрех сăн-питлĕ хĕрарăм кĕрсе тăчĕ. Вăрăм та тăп-тăп виçеллĕ пальтопа. Паламан сын куçлăхне хывса пурне те сывлăх сунчĕ. Вара кĕскен хай пирĕн яла мĕнле майпа килсе лекни çинчен пĕлтерчĕ. Шупашкартан мĕн. Куславкка районенчи Аслă Куснар ялне – хай суралнă тата халĕ те унта пуранакан яла – сĕтмелле унăн. Анчах сұла тухнă машинăпа малалла каяман вăл. Тăтăш вĕстерекен кусăрка чул сарнă шоссе сұльне йăлт юрпа тултарса лартнă.

– Сұран утма талпăнтăм, анчах хамăр яла паянах ситесĕн туйăмарĕ. Сĕтменнине кĕçех каç чатăрĕ каранать, – терĕ вăл ассăн сывласа. Анна аппапа калаçнă май, кунти колхоз правленийĕ аçтарах вырнаçни, унăн председателĕ кам пулнн çинчен ыйтса пĕлчĕ. Эпир тимлесех кĕнеке вуланине курсан пирĕн пата пычĕ те: – Мĕн вулатăр-ха? – тесе ыйтрĕ.

– «Мучар» повеç сыпăкĕсене. Интереслĕ те, – сăмах хушрĕ пирĕнтен пĕри. – Аван. Эпĕ – ялти учительница. Ачасемпе кăçапланатăп.

Вулăр, вĕренĕр... Сăмах май, ку хайлавăн авторĕ эпĕ пулатăп.

Вара вăл хайĕн хушаматне пĕлтерчĕ. Çакна илтсен эпир çаннипех тĕлентĕмĕр. Пирĕн умра – Марфа Трубина /Трубина Мархви/. Халĕчен пирĕнтен нихăшĕ те «чĕрĕ» сыравçăпа куçа-куçан тĕл пулманчĕ-ха. Каярахпа шкулта тепĕр тĕл пулу иртнĕчĕ. Ачасемпе курнăçма «Йамралла ял» роман сырнă Куçма Турхан тата «Сунарçă халапĕсемпе» тĕлĕнтернĕ Куçма Чулкаç килнĕчĕ.

Хайĕнпе паллаштарнă хăна нумай хушă тытнăсă тăмарĕ, пирĕнпе ашшăн сыв пуллашрĕ. Колхоз председателĕпе те аш пиллĕ калаçу пулса иртнĕ пулмалла: лешĕ конюха айăр кўлнĕ хыçлă сұнапах вун пилĕк сұхрăмри тăван ялне леçме хушнă. Çыравçă хайне çапла чыс тунăшăн тутлă апат-çимĕспе хăнлани çинчен Христофор Петров конюх çĕре кĕриченех асăнса пурăнчĕ.

Çапла, сур ёмĕр ытла иртĕрĕ унтанпа. Пирĕн курнăçу кĕске самантлăх кăна пулнă пулин те вăл ачалăхран пуçласа паян кунченех манăçсана.

Трубина Мархви ячĕ чăваш литературинче революци хыççанах палăрнă сыравçăсен ретне тăна. Ялти интеллигенци председателĕ пулнă май, хайĕн пурнăсĕ сямрăк арăва вĕрентес ёçе халалланă. Вăл пĕр хушă пирĕн района Çырмапуçĕнчи земство шкулĕнче ачасене вĕрентнĕ.

Ача-пăча литературине аталантарас тĕлĕшпе нумай вай хунă вăл. Çамрăк ару валли савăсем, юмахсемпе калавсем хайланă. Çакна вăл вăхăтра Чăваш кĕнеке издательствинче тăтăшах пичетленсе тухнă кĕнекисем сирĕплетеççĕ. Пултарулăх асталăхне драматурги жанрĕнче те кăтарнă. Хайĕн кунсұлĕн юлашки тапхăрĕнче ялти интеллигенцин, чăваш хĕрарăмĕн пурнăçĕпе ёçе-хĕлне сұтатса паракан произведенийсем сахал мар сырнă. Унăн «Мучар» повеçĕ уйрăмах палла.

Пирĕн ўсĕмри вулакансем унăн кĕнекисене кăмăллатьчĕç. Шел, халĕ вĕсене тупса вулама йывăр. Юлашки сұлсенче Трубина Мархвин мĕнле те пулин кĕнекине пичетлесе кăларни çинчен илтмен эпĕ.

Тепĕр икĕ сұлан вăл суралнăранпа 125 сұл сĕтет. Унчен унăн суйласа илнĕ палла произведенийĕсене уйрăм кĕнекен пичетлесе кăларсан аванчĕ те.

Николай СЕРГЕЕВ.

Çĕрпў районĕ,
Кĕсерпуç ялĕ

• ➔ 12 стр.